

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ DE PE LÂNGĂ PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

SUPLIMENT LA REVISTA "ADMINISTRAREA PUBLICĂ"

Ședința Consiliului de Administrație al Academiei de Administrare Publică

Pe 4 octombrie 2012, a avut loc ședința Consiliului de Administrație al Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova. Pe ordinea de zi a ședinței au fost înscrise chestiuni cu privire la proiectul Legii despre Academie, la pregătirea specialiștilor în domeniul administrației publice, precum și la consolidarea capacităților Academiei de Administrare Publică.

Ședința a fost moderată de dl Mihai Moldovan, viceprim-ministru al Republicii Moldova, președinte al Consiliului. La lucrările Consiliului de Administrație au participat dnii Mihail Șleahțișchi, consilier al Președintelui Republicii Moldova, Sergiu Sainciuc, viceministru al muncii, protecției sociale și familiei, Maria Cărăuș, viceministru al finanțelor, Loreta Handrabura, viceministru al educației, precum și dnii Vasile Marina, rector al Academiei de Administrare Publică, doctor habilitat, profesor universitar, Oleg Balan, vicerector al Academiei, doctor habilitat, profesor universitar interimar.

Vicerectorul Academiei a făcut o succintă incursiune asupra necesității adoptării unei legi cu privire la Academie. Pe parcursul celor circa 20 de ani de activitate, a menționat Dumnealui, Academia a trecut prin mai multe restructurări care au dat rezultate bune. Astfel, aceasta, dintr-o instituție de învățământ superior cu 41 de audienți la secția zi și 97 – la secția cu frecvență redusă, a devenit una dintre cele mai prestigioase instituții de învă-

țământ superior din Republica Moldova, la care actualmente își fac studiile peste 1000 de masteranzi.

Cu toate acestea, în prezent, s-a acumulat o serie de probleme, fără rezolvarea cărora Academia nu-și va putea

de unul dintre deputații în Parlament. Una dintre modificări vizează abrogarea restricției de a forma specialiști cu studii superioare la specialitățile „medicină”, „farmaceutică”, „militară”, „administrație publică” și cele ce țin de menținerea ordinii

realiza scopurile propuse. De aceea, considerăm oportună adoptarea unei legi organice privind Academia de Administrare Publică, proiectul căreia este propus spre examinare în ședința Consiliului.

Membrii Consiliului s-au pronunțat asupra mai multor aspecte ale proiectului de lege despre Academie. Dl Mihail Șleahțișchi a menționat faptul că, deoarece Academia de Administrare Publică se află în subordinea directă a Președintelui Republicii Moldova, ar fi rezonabil să se întocmească un demers către Președintele țării, dl Nicolae Timofti, privind proiectul acestei legi.

Dl Vasile Marina a propus celor prezenți spre avizare un proiect de lege privind modificarea Legii Învățământului nr. 547 din 21.01.1995, înaintat

Rectorul Academiei a informat, de asemenea, asistența asupra unor acțiuni întreprinse în vederea consolidării capacităților Academiei, principala constând în construcția unui nou bloc de studii, costul lucrărilor fiind de 2,9 milioane lei. Sunt necesare mijloace de încă un milion de lei pentru amenajarea și dotarea noului bloc, solicitând susținere din partea autorităților pentru finalizarea acestor lucrări.

Dna Maria Cărăuș, viceministru al finanțelor, a menționat că chestiunile respective nu sunt atât de simple, dar este necesar de examinat toate posibilitățile pentru soluționarea acestei probleme.

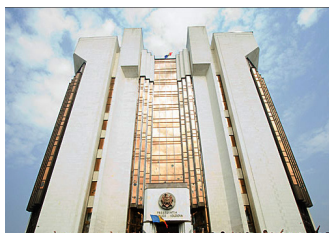
Mihai Moldovan a subliniat în finalul ședinței Consiliului de Administrație al Academiei necesitatea convocării sistematice a Consiliului, examinarea și soluționarea în cadrul acestuia a celor mai stringente chestiuni privind viața și activitatea acestei instituții prezidențiale de învățământ superior, realizarea în termenele stabilite a deciziilor adoptate.

Cor. „F.P.”

SUMAR

Știri oficiale.....	2
Inaugurarea unui nou an de studii.....	3
Primarul General de București la Academie.....	4
Reforma descentralizării.....	5-7
Administrația publică și civilizația.....	9
În lumea științei și a tehnicii.....	10
Dura lex, sed lex.....	11
Dicționar UE.....	12

Nicolae TIMOFTI: Mesaj către locuitorii municipiului Chișinău

În această zi de toamnă ne sărbătorim capitala țării noastre, orașul Chișinău. S-au împlinit

576 de ani de la prima atestare documentară a localității, prilej pentru sărbătoare și voie bună.

Sărbătorim astăzi Hramul unui oraș cu aspirații europene. În toate perioadele importante din istoria Republicii Moldova, Chișinăul a fost în avangarda evenimentelor.

Aici ne-am adunat, la sfârșitul anilor 80, din toate colțurile țării noastre, pentru

a ne arăta unitatea și a ne cere libertatea. Tot aici, în 2009, prin curajul unor tineri, Republica Moldova a redevenit o țară deschisă și prietenoasă.

Și astăzi, cele mai importante transformări încep la Chișinău. De realizările pe care le vom înregistra în capitală depinde atmosfera din întreaga țară. Am toată încrederea că locuitorii Chișinăului, în frunte cu

municipalitatea, vor ști să miște lucrurile înainte.

Să nu uităm în această zi de sărbătoare de toate generațiile care au muncit în trecut pentru ca orașul nostru să aibă clădiri, străzi și spații publice frumoase.

Vă urez, stimați chișinăuieni, să vă bucurați în continuare aici de tot ce este important pentru familiile și carierele Dumneavoastră.

Marian LUPU : Să antrenăm diaspora în consolidarea statalității și dezvoltarea țării

Președintele Parlamentului Republicii Moldova, Marian Lupu, a participat la lucrările Congresului al V-lea al diasporei moldovenești, care și-a ținut lucrările la Chișinău în zilele de 11-12 octombrie curent.

În alocuțiunea sa, Marian

Lupu i-a salutat pe membrii diasporei moldovenești și le-a mulțumit pentru aportul considerabil la menținerea stabilității social-economice din Republica Moldova. Marian Lupu a menționat importanța banilor intrați în țară din remitențe, dar a specificat că țara noastră rămâne totuși a fi una de emigrare.

Ministerul Economiei a aplicat o abordare nouă, realistă și pragmatică, lansând ideea investiției acestor remitențe în afaceri, pentru a se crea noi locuri de muncă.

Pentru a valorifica acest potențial, a menționat Marian Lupu, Parlamentul țării a modificat legislația antreprenorială și fiscală astfel, încât să fie create cele mai bune condiții pentru buna funcționare și dezvoltare a acestor afaceri, care țin de sectorul întreprinderilor mici și mijlocii din țară.

Cu referință la activitățile autorităților statului pe dimensiunea asigurării protecției sociale a migranților moldoveni, Marian Lupu a menționat că s-a reușit negocierea și semnarea deja a opt acorduri bilaterale cu

importante state de destinație în domeniul protecției sociale a lucrătorilor migranți.

Președintele Parlamentului a mai menționat necesitatea asigurării unui dialog permanent al autorităților cu cetățenii aflați peste hotare și a dat asigurări că va contribui și pe viitor ca autoritățile statului să premediteze, prin activități de promovare și susținere, o colaborare în ascensiune și o abordare eficientă de antrenare a diasporei în calitate de actor pentru consolidarea statalității și dezvoltarea țării de baștină.

Primul-Ministru Vlad FILAT a avut o întrevedere cu raportorii APCE pentru Republica Moldova

Oficialii au discutat despre progresele înregistrate de Republica Moldova pe calea integrării europene, respectarea drepturilor omului, stabilitatea economică și procesul de negocieri în vederea soluționării

conflictului transnistrean.

Piotr Wach, raportor APCE, membru al grupului Partidului Popular European, a menționat că Consiliul Europei urmărește cu atenție evoluțiile din Republica Moldova. El a salutat activitățile de consolidare a încrederii între cele două maluri ale Nistrului.

Primul-Ministru Vlad Filat a menționat că Guvernul Republicii Moldova întreprinde un șir de măsuri care au drept scop să reformeze sistemul judiciar și cel educațional.

În context, Premierul a

menționat că pentru a implementa Strategia de Reformare a Justiției, proiectul de buget pentru anul 2013, aprobat de Guvern, prevede fonduri cu 55% mai mari.

„Va fi cel mai mare buget pe care l-a avut vreodată sistemul judecătoresc din Republica Moldova, dar nu mai mare decât cel al sistemului educațional. Fără investiții în educație nu putem avea aceiași judecători sau procurori bine instruiți și corecți”, a spus Vlad Filat.

Premierul a menționat că Guvernul Republicii Moldova

își urmează consecvent agenda care prevede integrarea în Uniunea Europeană.

„Scopul nostru este să obținem cât mai curând semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, să avem un regim liberalizat de vize și un comerț liber și comprehensiv cu Uniunea Europeană”, a reiterate Primul-Ministru.

Vlad Filat a spus că Republica Moldova își dorește încheierea monitorizării țării noastre de către Consiliul Europei și trecerea la etapa de postmonitorizare.

Un nou torent de masteranzi la studii

Pe 15 octombrie curent, la Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, și-a început studiile un nou torent de masteranzi la secția cu frecvență redusă, anul I. Sesiunea din cadrul semestrului I la specializările Management, Relații internaționale și Management informațional în administrația publică se va desfășura în perioada 15-26 octombrie 2012.

Cu acest prilej, la Academie a avut loc o solemnitate de inaugurare a noului an de studii, care a fost moderată de dl **Vasile MARINA, rector al Academiei de Administrare Publică, doctor habilitat, profesor universitar**. Participanții la ședința festivă au onorat Imnul de Stat al Republicii Moldova.

- Anul de studii 2012-2013 la Academia noastră este unul specific în felul său, - a menționat dl Vasile Marina, - căci la 21 mai 2013 Academia va marca 20 de ani de la fondarea sa în calitate de unica instituție de învățământ superior din țară, menirea căreia a fost și rămâne pregătirea și dezvoltarea profesională a cadrelor de funcționari publici și de aleși locali. Astfel că aniversarea care se apropie ne impune pe noi, profesorii, dar, dar mai ales, pe dumneavoastră, masteranzii, să dăm dovadă de o înaltă responsabilitate

te în realizarea unui proces de instruire cât se poate de eficient, pentru a obține rezultate

cât mai bune în opera de în-sușire a artei administrării.

După o vară toridă, după emoțiile și incomoditățile cauzate de procedurile de admitere la Academie, iată că Dumneavoastră ați devenit masteranzi la ciclul II. Consider că ați făcut una dintre cele mai bune alegeri atunci, când ați decis să vă continuați studiile de masterat anume la Academia de Administrare Publică. Firește, Dvs. ați fi putut să studiați și la alte instituții de învățământ superior din țară, dar studiile la Academia noastră se deosebesc, în primul rând, prin calitatea lor înaltă, - a subliniat rectorul Academiei.

Numai ca urmare a unor

eforturi susținute, Dvs. veți avea posibilități reale de a obține cunoștințe fundamentale în domeniul pe care l-ați ales. Pentru aceasta la Academie sunt create toate condițiile necesare. Am în vedere baza tehnico-materială adecvată, corpul profesoral-didactic bine pregătit și cu o experiență rar întâlnită anume în domeniul studiilor andragogice, biblioteca științifică foarte bogată în surse tradiționale și electronice. Totul depinde de Dvs., de dorința Dvs. de a fi disciplinați și de a face stu-

dii de calitate, de a frecventa sistematic biblioteca și de a

În încheierea cuvântului său de salut, dl Vasile Marina a ținut să menționeze, că, la începutul anului acesta de studii, Academia de Administrare Publică a realizat o performanță cu totul deosebită - pentru prima dată în istoria instituției noastre de învățământ superior la studii postuniversitare au fost admiși 1020 de masteranzi! Considerăm că este un mare succes, dacă vom aminti că doar cu doi ani în urmă numărul acestora constituia 86 de persoane. Mai mult, am dori ca după absolvirea masteratului, Dvs. să vă continuați studiile de doctorat, de asemenea în cadrul Academiei noastre. Vă urez succes în obținerea unor cunoștințe temeinice.

DI **Oleg BALAN, vicerector al Academiei, doctor habilitat, profesor universitar**, a familiarizat masteranzii celor trei specializări cu calea parcursă și succesele realizate de Academie timp de circa 20 de ani de activitate, cu simbolurile Academiei, cu structura și subdiviziunile acesteia, catedrele, cu corpul profesoral-didactic și colaboratorii instituției de învățământ postuniversitar.

utiliza cât mai profund literatura de specialitate, de a avea o frecvență exemplară, dacă doriți, desigur, să acumulați cunoștințele respective.

Ședința festivă s-a încheiat cu intonarea Imnului Academiei de Administrare Publică.

Mihai GHEORGHE

Sorin Oprescu: „Un lucru e cert – sunt cel mai bun chirurg printre primari și cel mai bun primar printre chirurgi”

Primarul General al municipiului București a vizitat Academia de Administrare Publică

- De multe ori, în administrația publică nu importă, ce facultate ai absolvit, ce specialitate ai obținut, ci ceea ce ți s-a dat de la natură, ceea cu ce te-a înzestrat Cel de Sus. Sorin Oprescu este medic de profesie și chirurg de vocație, dar un medic și un chirurg care poate să se descurce de minune într-o administrație enormă, cum e cea a Bucureștiului, astfel și-a început **dl Vasile MARIANA, rector al Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, doctor habilitat, profesor universitar**, succinta sa prezentare a **Primarului General al capitalei României, Sorin Mircea Oprescu**, care a sosit în ziua de 16 octombrie curent într-o scurtă vizită la Academia de Administrare Publică, având și o întâlnire de suflet cu profesorii și masteranzii Academiei, precum și cu funcționarii publici din republică, aflați la cursuri de dezvoltare profesională. Primarul, omul și medicul Sorin Oprescu este o personalitate cu totul aparte și de aceea îmi face o deosebită plăcere să-l salut în calitate de oaspete drag și mult așteptat al instituției noastre de învățământ postuniversitar și să-l invit să rostească un discurs în

fața D-voastră, a menționat dl Vasile Marina.

- Dragi profesori și masteranzi, Vă mulțumesc din suflet că mi-ați dat prilejul să mă adresez reprezentanților Academiei de Administrare Publică din Chișinău, a menționat în debutul discursului său Primarul General de București. Doresc să subliniez, că dacă iubești oamenii, te dedici totalmente lor, iar administrația publică se află în slujba oamenilor. Pe parcursul îndelungatei mele activități m-am convins, că nimic nu te personalizează mai mult ca armata, pușcări și spitalul, iar în calitatea mea de Primar General aș mai adăuga: și administrația publică.

Sorin Oprescu a ținut să se pronunțe în luarea sa de cuvânt asupra raportului și relațiilor dintre politic și administrația publică. „De multe ori politicul se amestecă în administrație, și nu e bine, a subliniat Primarul General al capitalei României. Politica nu face adeseori decât să împiedice un gând bun pentru colectivitate. Dacă ești pus în fața unei decizii, trebuie s-o iei. Pe urmă, dacă e rea, o repara, iar dacă este bună – nu ai decât s-o realizezi”.

Primarul General al municipiului București s-a referit și la

asa-zisul procedeu de viciere a actului administrării. De multe ori, când se schimbă puterea, a menționat D-lui, se schimbă și funcționarii publici. Nu este corect și nu este bine. Când se schimbă puterea în mod democratic, schimbările ulterioare urmează să se efectueze, de asemenea, în mod democratic. Funcționarii publici, care duc tot greul pe umerii lor, care cunosc cel mai bine meseria, care dispun de o experiență bogată în domeniu, consider că trebuie lăsați să-și facă treaba în continuare.

Pe vremuri, până la Revoluție, a continuat Primarul General, credeam și eu în cele ce se spuneau, căci vorbele erau frumoase, dar realitatea s-a dovedit a fi cu totul alta, crudă de tot. Dar iată că s-au schimbat vremurile, a fost instaurat un alt sistem, parcă mai plin de libertate și democrație. Au început însă experimentele, care m-au făcut să ajung la concluzia, că cel care nu te omoară, te întărește.

Sorin Oprescu nu a ratat ocazia să se pronunțe și asupra relațiilor de prietenie și bună vecinătate dintre România și Republica Moldova. „Vă rog să mă credeți, că vă considerăm frați cu adevărat. Relațiile dintre țările noastre, care avem aceeași istorie, vorbim aceeași limbă, cântăm și iubim aceleași cântece, sunt cu totul și cu totul speciale. Avem toată deschiderea de a vă sprijini. E timpul orașelor și trebuie să ne sprijinim reciproc. Nu este vorba de pomană în relațiile noastre, ci de un parteneriat sănătos. Aceleași probleme există atât la noi, cât și la D-voastră, numai că dimensiunile sunt diferite, nivelul e altul. În acest caz este nevoie de o administrație eficientă”, a reiterat Pri-

marul General al Bucureștiului.

Vorbind despre birocrație, demnitarul român a ținut să afirme că aceasta a învins autoritatea cam peste tot. Astăzi am ajuns la faza, când în România trei stau și unul muncește. La D-voastră poate că e puțin altfel, dar, în esență, lucrurile stau cam la fel. Actualmente, încercăm o deschidere către cultura europeană. Personal, mă țin de un principiu: „Nu știi – te învățăm, nu poți – te ajutăm, iar dacă nu vrei – te forțăm”.

Vorbind despre eficiența muncii în domeniul administrației publice, oficialul român a atras atenția actualilor și viitorilor funcționari publici din Republica Moldova asupra unei calități de bază, care trebuie pusă în capul mesei în relațiile cu oamenii: deschiderea și onestitatea față de cei care te-au ales și te-au promovat. „Vă rog să atrageți mereu atenția la faptul, cum se uită oamenii la D-voastră. Dacă zămbesc, e bine, dacă lasă ochii în pământ, să știți că ceva nu este în regulă, încă nu totul este perfect, dar, cu siguranță, va fi”.

În încheierea discursului său, Sorin Oprescu a răspuns la întrebarea, dacă va candida la Președinția României la viitoarele alegeri prezidențiale. „Dacă va fi nevoie – da, dar tare am ambiția asta. În tinerețe eu am fost o speranță, iar acum, la bătrânețe, sunt o certitudine”, a spus D-lui zămbind.

Rectorul Academiei, dl Vasile Marina, i-a mulțumit sincer dlui Sorin Oprescu pentru cele relatate, urându-i noi succese în activitatea sa întru binele bucureștenilor și al întregii României, precum și izbândă în intențiile sale de a candida la cea mai înaltă funcție a statului român.

Concept de atribuire a statutului de municipiu unor orașe-reședință de raion

Prezentul concept de atribuire a statutului de municipiu unor orașe-reședință de raion a fost elaborat de către membrii Grupului de lucru special, creat pe lângă Cancelaria de Stat, prin Ordinul nr. 1006-19 din 22 martie 2012. La elaborarea lui s-a ținut cont de prevederile legislației în vigoare și de documentele de politici aprobate (Strategia Națională de Descentralizare) sau aflate în curs de elaborare (Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2020, Concepția Dezvoltării Urbane Durabile, Propunerea de Politică Publică privind dezvoltarea urbană echilibrată în Republica Moldova), precum și de studiile relevante în domeniu, elaborate recent.

Contextul local

Cele mai sărace țări din lume se caracterizează prin cel mai scăzut grad de urbanizare. Deși există unele excepții, această relație este recunoscută deja ca axiomă. În acest sens, dezvoltarea orașelor și creșterea economică sunt două procese interdependente.

social-economic este confirmat în mod clar în ceea ce ține de: numărul și migrația populației, sărăcia, numărul și densitatea întreprinderilor, numărul angajaților, valoarea vânzărilor realizate, evoluția bugetelor locale.

În Republica Moldova continuă să se ateste fenomenul de depopulare a localităților,

tea antreprenorială. Analiza numărului și mărimii întreprinderilor atestă diferențe majore între mun. Chișinău, unde sunt circa 40 întreprinderi la 1000 locuitori, față de 5,58 întreprinderi la 1000 locuitori în or. Cahul, 8,9 - în orașul Orhei, 5,5 - în or. Soroca și 7,4 - în or. Ungheni. În numărul total de întreprinderi predomină întreprinderile micro- și mici, specializate preponderent în prestarea serviciilor de comerț. Ponderea întreprinderilor mari variază de la 6% la Cahul până la 12% la Soroca. În orașele Ungheni și Orhei ponderea întreprinderilor mari este de circa 11%. Pentru comparație, în mun. Chișinău mai mult de jumătate din numărul întreprinderilor care activează sunt întreprinderi mari.

Numărul și densitatea mică a întreprinderilor și mărimea lor influențează și determină **climatul investițional** existent într-o localitate. Investitorii sunt atrași, de regulă, de un climat investițional favorabil, de existența unei piețe cu un potențial de absorbție, de calitatea ofertei/prestării de servicii și de existența unei infrastructuri de calitate înaltă. Și la acest capitol municipiile Chișinău și Bălți dispun într-o măsură mai mare decât alte localități de factori de producție și de elemente de infrastructură necesare pentru atragerea investițiilor. În anul 2010, investițiile în capital fix pe cap locuitor în mun. Chișinău au fost de 2,2 ori mai mari comparativ cu mun. Bălți, de 5,1 mai mari decât în raionul Soroca, de circa 4 ori mai mari decât în raionul Orhei și de 6,5 mai mari decât în tot raionul Ungheni. Per total investițiile în mun. Chișinău în anul 2010 au fost de 4,8 ori mai mari comparativ cu restul țării (9822,8 lei față de 1946,1 lei).

Posibilitățile limitate de angajare în câmpul muncii și investițiile minore în dezvoltarea afacerilor condiționează

obținerea unor venituri mici de către cei angajați. În anul 2010, salariul mediu în mun. Chișinău a fost de 3737,2 lei, în mun. Bălți - de 3169,8 lei, iar în celelalte orașe a variat între 1900 și 2500 lei. Veniturile atrag după sine pauperizarea populației. Analiza datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice pentru anul 2010 arată că sub aspect regional, inegalitatea în sate și orașele mici a crescut, iar în orașele mari (Chișinău și Bălți) diferența dintre bunăstarea celor săraci și bogați s-a diminuat. La sate rata sărăciei a constituit 30,3%, în orașele mici - 14,2%, iar în orașele mari - 7,3%.

Argumentele și faptele prezentate anterior sunt motive întemeiate pentru revederea politicilor de dezvoltare urbană și implementarea urgentă a conceptelor de consolidare a potențialului de dezvoltare a orașelor. Calculele atestă că atribuirea statutului de municipii ar contribui la consolidarea potențialului economic de dezvoltare existent al orașelor.

Experiența internațională

Începând cu anii 60 ai secolului trecut, tendința generală la nivel internațional, dar în mod evident pe continentul european, a fost de fuzionare (amalgamare) a localităților mici în unități administrativ-teritoriale mai mari. Aproape toate țările din Europa Centrală și de Vest și-au redus numărul municipalităților în a doua jumătate a secolului al XX-lea și au optat pentru regrouparea orașelor și satelor în municipii mai mari. În unele țări acest proces a fost ghidat de obiective economice de sporire a eficienței serviciilor publice prin direcționarea resurselor în investiții publice, contrapozitiv subsidierii municipalităților minuscule. În altele, amalgama-

În comparație cu țările europene puternic urbanizate, Republica Moldova, la începutul mileniului trei, continuă să fie țara cu cel mai scăzut grad de urbanizare în Europa. Doar 41,6% din populație locuiește în localitățile urbane, iar 58,4% - în cele rurale, conform situației de la 1 ianuarie 2011. Peste 48,5% din populația urbană locuiește în municipiul Chișinău, iar dacă adăugăm aici și mun. Bălți atunci circa 60% din populația urbană a Republicii Moldova locuiește în doar două orașe. Restul orașelor reprezintă niște insule de viață economică și socială mult mai puțin activă. Decalajul de dezvoltare

care a fost mai pronunțat până la începutul anului 2005 în localitățile urbane, iar în prezent - în sate.

Depopularea se produce, de regulă, din contul persoanelor apte de muncă. Cei mai afectați de acest fenomen sunt tinerii, care, odată plecați la studii, puțin dintre ei tind să se întoarcă în localitățile de baștină. Astfel, structura pe vârste a populației urbane este grav afectată de fenomenul depopulării. Conform estimărilor, în perioada 2001-2010, ponderea populației urbane în vârstă aptă de muncă s-a diminuat cu circa 10%.

Diminuarea potențialului demografic afectează **activita-**

(Continuare în pag. 6)

Concept de atribuire a statutului de municipiu unor orașe-reședință de raion

(Continuare. Început în pag. 5)

rea teritorială a fost rezultatul reformelor promovate de autoritățile centrale.

În țările europene denumirea de municipii se conferă, de regulă, unor centre urbane, care joacă un rol deosebit în viața social-economică a țării. Acestea sunt administrații publice locale de nivelul întâi, dar fiind centre de aglomerație urbană, au o influență majoră asupra zonei adiacente teritoriului intravilan.

Pentru dezvoltarea aglomerațiilor urbane, în cadrul politicilor de dezvoltare urbană sunt aplicate programe naționale de investiții publice speciale, precum și instrumente financiare menite să impulsioneze dezvoltarea economică zonală. De menționat, că în plan administrativ, statutul municipiilor nu se deosebește de statutul celorlalte orașe.

Doar în unele țări, cum ar fi România, Letonia, Georgia și Estonia, statutul de municipiu (sau oraș de importanță europeană, națională, regională etc.) se conferă anumitor orașe după anumite criterii - numărul populației, amplasarea geografică, nivelul de asigurare cu utilități publice, dotarea cu instituții și servicii publice etc.

Sunt cunoscute doar unele modele provizorii, similare Republicii Moldova, în care statutul de municipiu se acordă APL de nivel 2, care include în componența sa și UAT de nivelul 1. Un astfel de sistem este recomandat pentru o perioadă de tranziție.

Reformele administrative în majoritatea țărilor similare ca teritoriu, populație și particularități administrative au finalizat cu crearea unui singur nivel de administrare în care unor orașe li se poate atribui statut special cu competențe extinse.

În cazul în care implementarea reformelor de reorganiza-

re a administrațiilor publice locale este împiedicată de factori administrativi, politici sau de tradiție se pot promova sisteme de reorganizare provizorie.

Scenarii de optimizare a organizării administrativ-teritoriale

Majoritatea studiilor asupra problemelor ce țin de dimensiunea și eficiența unităților administrativ-teritoriale utilizează indicatorul populație în calitate de unitate primară pentru analiză. Explicația este simplă, ori reiese din legătura care se stabilește între nivelul de venituri ale autorităților locale, reieșind din numărul rezidenților impozabili și costurile prestării serviciilor pe cap de locuitor.

Atribuirea statutului de municipii unor orașe-centre reședință de raion, conform scenariilor de optimizare a organizării administrativ-teritoriale a Republicii Moldova¹, ar contribui la creșterea **suprafeței** lor de la 1,3 (Scenariul 2) până la 3,4 ori (Scenariul 1) sau în medie - de 2,5 ori. La acest capitol aceste municipii ar putea fi comparabile cu mun. Chișinău (12,6 mii ha) și mun. Bălți (8,9 mii ha).

Concomitent, **numărul populației** celor patru orașe ar crește în medie de 1,6 ori. Totodată, **numărul rezidenților impozabili** ar crește de 1,2 ori.

Numărul populației și suprafața localităților din componența municipiilor

Orașe	Populație 2011, locuitori	Suprafața, ha	Nr. localități în componență	Populație municipii, locuitori		Suprafața municipii, ha		Nr. localități în componență	
				Scenariul 1	Scenariul 2	Scenariul 1	Scenariul 2	Scenariul 1	Scenariul 2
Cahul	36,784	3073	1	68,601	48,174	10,491	5.734	13	4
Orhei	33,14	3496	1	74,655	48,538	10,490	5.757	17	7
Soroca	37,2	3151	1	63,4	48,36	10,913	5.977	14	5
Ungheni	31,1	3298	1	59,448	39,812	8.976	4.305	11	4

Sursa: Calculele autorilor conform datelor BNS 2011.

Conform acestor indicatori **municipiile Cahul, Orhei, Soroca și Ungheni ar deveni comparabile cu orașe similare din mai multe țări din Uniunea Europeană**. Pentru comparație, pentru atribuirea statutului de municipiu de rangul II din România (municipii de importanță interjudețeană, județeană sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități), localitățile trebuie să aibă o populație între 50 și 200 mii locuitori, acces la căi de comunicație naționale, dotări cu instituții de decizie politică, educație, cultură, comerț și prestări servicii, mass-media, servicii

Statutul de municipiu de rangul II (municipii de importanță interjudețeană, județeană sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități) în România îl dețin astfel de municipii precum: Alba Iulia (72 mii locuitori), Vaslui (79 mii locuitori), Deva (76 mii locuitori), Vatra Dornei (18 mii locuitori).

Atribuirea statutului de municipiu unor orașe-reședință de raion ar contribui la creșterea potențialului lor fiscal. Analiza surselor de venit ale bugetelor orașelor analizate, atestă că în condițiile anului 2010, crearea municipiilor crește potențialul lor fiscal de 1,1-1,6 ori.

Potențialul fiscal al municipiilor

Localitate	Capacitatea fiscală 2010 (VP+IVPF)*, lei		Municipiu/ Oraș, ori	
	Scenariul 1	Scenariul 2	Scenariul 1	Scenariul 2
Mun. Cahul	12,895,965	10,026,240	1.6	1.2
or. Cahul	8,233,013	8,233,013		
Mun. Orhei	23,127,724	18,911,679	1.4	1.1
or. Orhei	16,751,491	16,751,491		
Mun. Soroca	11,093,872	9,045,089	1.4	1.1
or. Soroca	7,931,152	7,931,152		
Mun. Ungheni	24,696,247	21,897,680	1.2	1.1
or. Ungheni	20,072,555	20,072,555		

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Ministerului finanțelor pentru anul 2010.

*VP – venituri proprii; IVPF – impozitul pe venitul persoanelor fizice.

de alimentare cu apă și canalizare, transport și comunicații, ordine și securitate publică.

Viitoarele municipii ar putea consolida și dezvolta avantajele economice de care dispun în prezent.

Astfel, **municipiul Cahul**, cu o populație între 48-68 mii locuitori va deveni cea mai mare aglomerație urbană din sudul țării. Avantajele plasării față de rețelele de transport: aeroport clasa „A”, cale ferată, autostrăzi active în 5 direcții, r. Prut; amplasarea în Cahul a Oficiului vamal Cahul-Oancea (România); Complexul sanatorial pe baza izvoarelor de apă minerală locală, activitatea întreprinderilor industriei alimen-

(Sfârșit în pag. 7)

Concept de atribuire a statutului de municipiu unor orașe-reședință de raion

(Sfârșit. Început în pag. 5-6)

tare și ușoare sunt avantaje economice pe care statutul de municipiu le poate amplifica. Importanța regională a municipiului va crește considerabil odată cu amplificarea activității portului și a terminalului „Giurgiulești”.

Municipiul Orhei ar putea avea o populație între 48-74 mii locuitori și o suprafață de

Orașul Soroca este unul din „focarele” active ale activității de antreprenariat. De asemenea, așezarea geografică avantajoasă din punctul de vedere al infrastructurii de transport ar putea contribui mult la atragerea investitorilor și investițiilor.

Municipiul Ungheni ar putea avea o populație între 40 și 60 mii locuitori. Ungheniul este unul dintre cele mai active orașe din Republica Moldova în ce

număr de întreprinderi, investiții, etc. Această situație necesită aprobarea și implementarea urgentă a unor politici de dezvoltare, cel puțin, a orașelor cu influență regională.

Procesul de consolidare (amalgamare) a localităților din zona adiacentă orașelor analizate ar putea fi un fenomen benefic sub diferite aspecte, întrucât ar duce la creșterea economiei de scară, concentrarea resurselor și a populației, creșterea numărului și a mărimii întreprinderilor, atragerea investițiilor și a ratei de recuperare a investițiilor, formarea unor precedente și experiențe de bune practici de cooperare teritorială între localități etc. Acest proces trebuie susținut și consolidat, iar prezentul concept oferă o modalitate de susținere a procesului de urbanizare.

Implementarea conceptului de atribuire a statutului de municipiu unor orașe-centre reședință de raion ar ajusta mărimea și potențialul la standardele internaționale pentru astfel de categorii de aglomerații urbane, făcându-le să fie comparabile după indicatorii de mărime și potențial cu localități similare din țările europene.

Premise și etape de implementare

Realizarea acestui concept presupune câteva premise importante.

Prima. Atribuirea statutului de municipiu unor orașe-reședință de raioane nu trebuie să fie un simplu act politic de prefăcare a titulaturii localității cu sintagma „municipiu”. Acest lucru trebuie să fie realizat în cadrul unei reforme naționale de optimizare a structurii administrativ-teritoriale ca parte componentă și în conformitate cu obiectivele reformei de descentralizare.

A doua. Atribuirea statutului de municipiu trebuie să se realizeze în paralel cu implementarea unor politici de dezvoltare a polilor de creștere.

A treia. Dat fiind faptul că la etapa actuală, când schimbarea statutului autorităților administrației publice locale și a aleșilor locali pot fi modificate sau întrerupte doar în condiții speciale (referendum local, modificarea Constituției etc.), se propune realizarea obiectivelor conceptului printr-un proces în două etape.

Etapa 1.

Perioada 2012-2013

În cadrul acestei etape se propune modificarea cadrului legal în vigoare, cu extinderea statutului de municipiu pentru anumite categorii de orașe/aglomerații urbane, care corespund unor criterii de atribuire a acestui statut, stabilite expres în lege, precum și abilitarea noilor entități administrative cu competențele și atribuțiile specifice unităților administrativ-teritoriale de nivelul II, după modelul mun. Chișinău și Bălți.

Etapa 2.

Perioada 2014-2015

În etapa a doua de implementare a conceptului va fi elaborată și aprobată Legea cu privire la statutul municipiilor. După aprobare va fi consultată populația localităților suburbane privind schimbarea statutului localităților din componența municipiilor. Reforma se va încheia cu definitivarea statutului aglomerațiilor urbane, cu un rol deosebit în dezvoltarea socioeconomică și teritorială.

¹ *Studiu analitic privind structura administrativ-teritorială optimală pentru Republica Moldova, 2011, realizat de Ion Osoian, Igor Sîrdoev, Eugenia Veveriță, Valeriu Prohnițchi.*

3,5 ori mai mare și ar putea deveni un centru industrial, care ar înviora o vastă zonă agricolă în regiunea centrală a țării, cu tradiții în cultivarea fructelor și viței de vie. Fiind una dintre cele mai vechi localități de pe teritoriul Republicii Moldova, Orheiul, prin dezvoltarea industriei hoteliere și de agrement, ar putea pune în valoare mai mare condițiile perfecte pentru dezvoltarea turismului - muzee, mănăstiri, canioanele râurilor, unul dintre cele mai mari masive de păduri din țară etc.

Municipiul Soroca ar putea avea o populație între 48-74 mii locuitori și o suprafață de două ori mai mare. Soroca este unul dintre cele mai vechi orașe ale Republicii Moldova cu o industrie dezvoltată (60% din export-importul căreia sunt îndreptate spre UE) și beneficiază de condiții pentru dezvoltarea turismului (istoria, etnografia, izvoare minerale, r. Nistru).

privește atragerea resurselor financiare din proiecte, granturi și investiții pentru dezvoltarea economiei și infrastructurii orașului. Zona economică liberă, întreprinderile mixte cu participarea investițiilor străine provenite din Belgia, SUA, România etc., avantajul plasării geografice cu deschiderea către căile de tranzit și vamale de ieșire spre Europa Centrală, condițiile care vor fi oferite pentru procesarea produselor din zone agricole adiacente îl pot propulsa după indicatorii de dezvoltare alături de municipiul Bălți.

Indicatorii de dezvoltare socioeconomică a localităților urbane din Republica Moldova sunt net inferiori mun. Chișinău și Bălți. Aceste două municipii, datorită avantajelor unei mai bune localizări a factorilor de producție și a elementelor de infrastructură necesare, depășesc de două-cinci ori indicatorii de angajare, salarizare,

Administrația publică și gradul de civilizație al unui popor

...Cum stăteau colaboratorii secției de propagandă și agitație a comitetului raional de partid Fălești, în biroul șefului de secție și discutau nu mai țin minte ce chestiune „de mare importanță”, în opinia lor, numai ce văzură că șeful lor, Grigore Gantiuc, Dumnezeu să-l ierte, sări ca

un fost șef de pe la comerț, care considera că nevastă-sa este cea mai-cea mai din raion, dacă nu și din republică, să se mai dea și cu părerea despre unele calități mai deosebite ale unora dintre astfel de „miss world”, căci de pe fereastră se vedea cu ochiul liber, cine merge, cum merge și cu cine merge, nu era clar însă în totdeauna unde merge și cu ce gânduri și intenții merge. Dar nu văzură ei nimic neobișnuit: în afară de

care plângea în hohote l-au recunoscut fără prea mare greutate – era Iosif Isakovici Bihman, membru de partid, chiar membru al comitetului raional de partid, președinte al Asociației de mecanizare și electrificare din raion, căruia mecanizatorii care nu-l cunoșteau îi ziceau cam în glumă, cam în serios, simplu de tot – Ivan Ivanovici, a la bine cunoscutul pe atunci Ivan Ivanovici Bodiul. Și-au dat seama că decedase tatăl „lui Ivan Ivanovici”.

- Bine, bine, las-să moară jidanul, unde făcu șeful de la propagandă, dar de ce tocmai ziua în amiaza mare să meargă ei prin centrul orașului și încă cu respectarea tradițiilor și obiceiurilor religioase evreiești? Ia, du-te repede, măi Șonțule (instructorul responsabil de educația ateistă), și cheamă-l pe Rotilică (șeful secției muncii organizatorice de partid) să-și vadă el cadrele, cât is de fidele ele politiciii P.C.U.S., cum respectă ele programul și statutul P.C.U.S. Nu, treaba asta nu trebuie lăsată așa, neobservată, că ei vor veni mâine-poimâine cu jidanii iștia morți chiar prin „raikom”.

Veni într-un suflet, cu părul vâlvoi și Rotilică.

- Unde-i, ce-i, ia, dați-mi să-l văd și eu! Într-adevăr, Ivan Ivanovici! D-apoi, ia-n lasă că te aranjăm noi, nene. Chiar mâine la birou cu el! Da voi, aiștia de la propagandă, să-mi pregătiți o notă informativă așa ca să-l putem exclude din partid și să putem scăpa odată de jidanul acesta. (De altfel, l-am întrebat odată pe acest șef cu munca organizatorică, care se făcuse, între timp, chiar secretar al doilea al comitetului raional de partid: ce tot îl băgați pe

Bihman acesta peste tot, ce nu mai sunt cadre băștinașe, s-a terminat sămânța moldovenilor deja? El doar de mult este cu gândurile în Israel, precum, de altfel, s-a și întâmplat imediat după 1991. La care el mi-a răspuns: „Dumneata să știi că Bihman acesta este salvarea noastră. Când ni se cere de la C.C., ca în listele celor pentru decorare, pentru alegerile de deputați, pentru completarea diverselor comisii, delegații etc., etc., să fie respectată componența națională din raion, ca pe lângă moldoveni, ruși, ucrainenii, să fie și persoane de alte naționalități, Bihman ne vine cu soluția, el îi reprezintă cu demnitate pe cele câteva sute de evrei din raion în toate organele și structurile, căci el este comunist, are studii superioare, lucrează în agricultură (ai auzit, cred, despre cel mai scurt banc sovietic - „evreu - colhoznic”), de bine, de rău – nu bea, nu preacurvește, așa că să nu te legi dumneata de Bihman”).

Nu-mi mai amintesc – a doua sau a treia zi - dar Iosif Isakovici Bihman (alias Ivan Ivanovici) a și fost invitat la ședința biroului comitetului raional de partid. L-am întâlnit stând chiar cu noaptea-n cap pe sub pereții raikomului. Noaptea plouase și din streșină mai picura din când în când. O picătură de ploaie îi căzuse tocmai pe focul țigării și i-o stinse.

-... Mă-tii și răzmă-tii, îi trase el o sudalmă moldovenească pipărată, chinându-se să și-o aprindă din nou, căci, țin să vă spun, acest Iosif Isakovici ne vorbea limba aproape la perfecție, făcuse, din câte auzisem, niște studii

ars de pe scaun, se apropie de fereastră, și unde nu făcu:

-Ia, veniți încoace, mai repede, dați-vă mai aproape! Uitați-vă la Bihman, uitați-vă la Ivan Ivanovici!

S-au dat și ei, cei vreo cinci-șase bărbați, câți se aflau acolo, mai aproape de fereastră și căutau cu înfrigurare să vadă, ce-l făcuse pe șeful lor să reacționeze atât de brusc și cu atâta curiozitate. Sediul cu două, iar peste vreo câțiva ani – cu trei niveluri al comitetului raional de partid era construit tocmai la marginea străzii, așa că responsabilii de la partid aveau posibilitatea să vegheze cu foarte mare ușurință asupra bunului mers al treburilor din oraș și chiar din raion, iar, uneori, după cum avea să-mi mărturisească vreo câțiva ani în urmă,

vreo câțiva oameni, care mergeau pe de o parte și de cealaltă a străzii centrale, pavate încă de pe „vremea românilor” cu piatră brută, observaseră cum prin mijlocul străzii urcau foarte repede la deal vreo douăzeci de oameni în vârstă (bărbații cu căciulile în cap!), care, din câte și-au dat ei seama, formau o procesiune funerară evreiască. Sigur, evreiască, pentru că defunctul nu era în raclă, să zicem, ca la moldoveni, ci pus pe vreo câteva scânduri înșălate câine-câinește între ele, acoperit din cap până în picioare cu o bucată de stofă neagră și dus de patru bărbați tineri și voynici cu o viteză nebună spre cimitirul evreiesc din oraș. Majoritatea le erau necunoscuți, dar pe cel care mergea chiar din urma mortului și

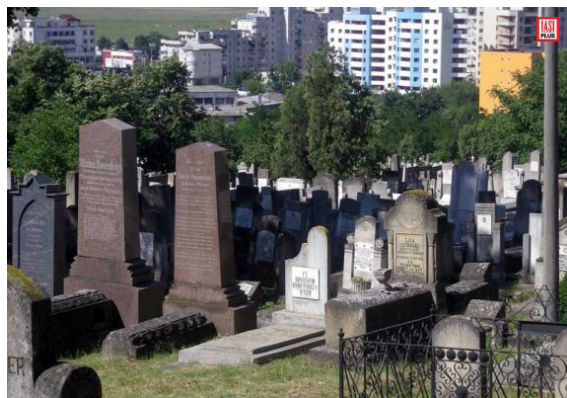

Administrația publică și gradul de civilizație al unui popor

(Sfârșit. Început în pag. 8)

pe la lași, încă până la 40, dar pe care nu le indica în actele sale oficiale.

- Chiar să mă dat afară din partid? mă întrebă el aproape cu lacrimi în ochi. Iertați, iertați, tata murit, nu putut arunca ca un câine la gropa. Rog tare... Iaca, mata secretari raikoma cu ideologia, mata trebu înțales...

- Liniștește-te, Iosif Isakovici, cred că totul se va termina cu bine.

Înainte de a începe ședința biroului, am intrat pe la Gheorghe Onoi, prim-secretar al comitetului raional de partid, care pe atunci era Erou al Muncii Socialiste, deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S. și al R.S.S.M., membru al C.C. al P.C.M., care era, de altfel, un om cumsecade și cu care puteai să rezolvi orice problemă, cât de complicată ar fi fost ea.

- Ce facem cu tovarășul Bihman? îl întrebai eu.

- Cum ce facem? îl exclu-dem și-i tot, ce mai tura-vura. Doar voi, toți membrii biroului, ați luat cunoștință de proiectul hotărârii și ați semnat.

- Corect, am semnat, dar nu cred că trebuie să-l exclu-dem din partid. Dacă vom proceda cu el în felul acesta, va trebui să dăm afară din partid jumătate din membrii

organizației raionale. Doar cunoaștem cu toții, cum își înmormântează comuniștii noștri rudele, cum se cunună, cum își botează copiii și nepoții, cum sărbătoresc Paștile, Crăciunul, deși în raion funcționează doar patru biserici. Iată, și eu, de exemplu, când mă aflu nu demult la sesiune, la Școala superioară de partid de la Kiev, nevastă-mea mi-a și botezat fiica. Acum, ce să fac, să divorțez, să mă dezic de copil? Biserica există oficial de 2000 de ani, dar noi, comunistii, vrem ca

oamenii să se decidă de ea în 30-40 de ani, și încă urmare a muncii noastre ateiste primitive...

- Și lucrul acesta îl spune omul, care trebuie să fie primul în ceea ce privește combaterea dogmelor religioase în raion, zice Onoi. Da-a-a, la grea încurcătură am ajuns. Principalul e ca, până la urmă, să rămânem oameni, a spus el. Eu cred că, de ochii lumii și ai C.C.-ului, trebuie să-i tragem un perdaf bun, să-i anunțăm poate că și o mustrare, dar cred că aceasta este o problemă mult mai profundă și mai importantă, decât și-o imaginează lectorii noștri atești. Durerea și credința au făcut ca omul să rămână om de-a lungul mileniilor.

La ședința biroului comitetului raional de partid a fost mare tărăboi. Toți, dar absolut toți membrii biroului s-au pronunțat pentru excluderea

lui Iosif Isakovici Bihman din rândurile P.C.U.S. și pentru eliberarea sa din funcția pe care o deținea. La un moment dat se părea chiar că au să-l bată pe sireacul Bihman. El însă tăcea chitic, tremura ca varga și se părea că este gata pentru orice pedeapsă, numai să fie lăsat în viață.

- Cum, de ți-ai permis dumneata să faci de rușine o întreagă organizație raională de partid? striga la el cunoscutul deja tovarășul Rotilică.

- De ce ai pornit la demonstrație prin oraș cu cărpele celea negre evreiești ale voastre? se stropșea tovarășa Ileana Ghilescu, președinte al comitetului executiv raional.

- Această înseamnă că și noi trebuie să ieșim și să defilăm mâine prin oraș cu crucile și steagurile bisericesti? îi dădea ghes Alexandru Ivanov, care pe atunci era președinte al consiliului raional al colhozurilor din Fălești.

Am vorbit și eu. M-am întrebat atunci pe mine și i-am întrebat și pe foștii mei colegi, dacă ar fi bine să suferă și să fie pedepsit un om, care a respectat niște legi omenești, niște tradiții și obiceiuri seculare atunci, când a venit timpul să-și petreacă în ultimul său drum pe părintele său. Am zis că nu e bine și că discuția de la biroul comitetului raional de partid ar trebui să ne fie de învățătură tuturor pentru toată viața.

Ultimul cuvânt, și cel decisiv, după cum și era de așteptat, în toată tărășenia aceasta l-a avut de spus fostul prim-secretar al comitetului raional de partid Gheorghe Onoi, care nu era decât un medic veterinar și un zootehnician cu studii la „tehnicul” de la Karmanova și cu „corespondență” de la Institutul Agricol

din Chișinău. Despre nivelul de civilizație al unui popor se judecă după atitudinea sa față de cei plecați în lumea celor drepti, a zis el. Felul în care a procedat tov. Bihman în această situație ne vorbește despre faptul că evreii, care au fost prizonieri de-a lungul secolelor și mileniilor, sunt un popor civilizat, cu tradiții demne de urmat și de alte popoare. Noi, moldovenii, avem și noi tradițiile și obiceiurile noastre foarte frumoase de nuntă, naștere, botez, înmormântare și ar fi păcat să nu le respectăm, chiar cu riscul că putem fi pedepsiți, prizonieri sau umiliți. Urmând aceste tradiții, noi educăm generațiile care vin în spiritul dragostei de patrie, de me-leag și de popor, noi facem dovada că suntem un popor civilizat cu perspectiva unui viitor european. Consider că ar fi cazul să ne limităm la discuția care a avut loc și să-i exprimăm tov. Bihman cele mai sincere condoleanțe în legătură cu decesul tatălui său. Îi dorim să fie vrednic de numele părintelui.

Acestea au fost consecințele procesiunii funerare, pe care au observat-o, dintr-o întâmplare, colaboratorii secției de propagandă și agitație a C.R. Fălești al P.C.M. Subsemnatul, fiind deja lucrător responsabil la C.C. al P.C.M., a avut de trecut și el, în anul 1986, la stingerea din viață a tatălui său, printr-o situație cu totul și cu totul similară cu cea a tov. Bihman. Ar mai fi de adăugat că pe atunci secretar al doilea al C.C. al P.C.M. era odiosul V.I. Smirnov. Dar Dumnezeu, se vede, e mare, cu adevărat.

Mihai MANEA,
octombrie 2012.

Invenția lui este un „miracol al științei și tehnicii”

A știut ce înseamnă munca, iar succesul pe care îl are acum s-a datorat zecilor de ani în care a căzut și a luat-o de la capăt. Mircea Tudor povestește că încă de la 16 ani a început să

repare televizoare pentru a se putea întreține la școală. A absolvit Liceul de Electronică din București și, ulterior, Facultatea de Drept a Universității „Transilvania” din Brașov.

Primul său loc de muncă a fost la Centrala de Construcții de Căi Ferate, iar visul de a avea propria afacere s-a conturat imediat după Revoluție. „Firma am deschis-o în 1992 și timp de doi ani am fost «one man company», adică făceam singur tot”, spune Mircea Tudor despre geneza afacerilor sale.

După ce timp de 15 ani a investit în domeniul cercetării și invenției, fără însă prea multe rezultate din cauza lipsei de fonduri, antreprenorul trecut de 50 de ani, Mircea Tudor, a dat, în sfârșit, lovitură de gra-

ție. Firma sa, MB Technology, a câștigat marele premiu de la Salonul Internațional de Invenții de la Geneva cu Roboscan, sistemul de radiografiere cu raze gama capabil să vadă prin orice container de la vamă, fără a expune operatorul la radiații.

„Roboscan” are doar 7,5 tone, față de cel de 28 tone al concurenței, ceea ce îl face foarte ușor manevrabil. Invenția, care costă peste un milion de euro, realizează în câteva secunde o imagine completă a ceea ce se află în tirurile care trec prin punctele de frontieră. Așa poate fi descoperită foarte ușor marfa de contrabandă.

Dezvoltarea surprinzătoare a unui produs robotizat de către un jucător minuscul pe piața internațională i-a adus pe cei de la MB Technology în atenția greilor din industria de profil. Controlul deținut de șase mari multinaționale - General Electric, Rapiscan, Smiths Detection, Nuc Tech China, L3 Anglia și American Source&Engineering SUA, care derulează anual afaceri de miliarde de euro - a fost spart de o mică firmă românească, motiv pentru care privirile acestora s-au îndreptat spre România.

Viața așa cum o știi n-ar fi existat dacă nu s-ar fi născut acest om

Istoria omenirii este alcătuită din lucruri mici, din idei care au luptat contra cursului lucrurilor, din oameni care au îndrăznit să creadă în cele mai năstrușnice visuri.

Omenirea a traversat schimbări radicale și a ajuns de la Evul Mediu Întunecat la epoca tehnologiei și a vitezei numai prin puterea gândurilor și faptelor unor mari oameni.

Mulți sunt cunoscuți de

toată lumea, însă alții au preferat să rămână în umbră. Din a doua categorie face parte și Thomas Midgley Jr., omul care a schimbat radical America, și apoi întreaga lume.

Midgley s-a născut într-o familie de oameni care doreau să schimbe lumea sau să facă viața oamenilor mai ușoară: tatăl și bunicul său dețineau brevete de invenție, iar un străbunic de-al său lucrase pentru James Watt.

În 1905, când urma cursurile unei școli din Connecticut, tânărul Thomas s-a confruntat cu o situație ce avea să-l familiarizeze cu instrumentul științific care i-a permis să calce urmele bărbatilor din familia sa: o dispută cu un profesor. În timpul primei ore de chimie la care a participat Midgley jr., profesorul a afirmat în fața clasei că tabelul periodic al elementelor reprezintă o dovadă a existenței lui Dumnezeu. Tânărul Thomas nu a fost de acord cu declarația profesorului.

După terminarea facultății, în 1911, Thomas a obținut prima slujbă în cadrul companiei National Cash Register (NCR), cu sediul în Dayton, Ohio. La începutul secolului al XX-lea, Dayton era un veritabil centru al inovației, fiind locul în care frații Wright au construit aeronava cu care au efectuat primul zbor dirijat din istoria aeronauticii, scrie Discovery.

Midgley a lucrat un an la

NCR, unde și-a descoperit pasiunea pentru cercetarea industrială și l-a cunoscut pe cel care avea să joace un rol esențial în viața sa: Charles Kettering.

Atunci când Midgley a devenit angajatul lui Kettering, automobilul destinat maselor largi era o invenție veche de doar 10 ani. La început, motoarele automobilelor erau pornite cu o manivelă ce opunea atâta forță încât putea să rupă brațul celui mai puternic bărbat. Kettering a venit cu o inovație extraordinară, folosită și în ziua de astăzi: sistemul de aprindere electrică a motoarelor. Inventarea acestuia a permis dublarea pieței automobilelor.

Dar nu numai în ceea ce privește automobilele s-a afirmat Thomas. Acesta a modificat și felul în care se răcesc frigiderele, schimbând sistemul de ventilație și introducând freonul în ecuație.

Influența lui Midgley asupra fiecăruia dintre noi este resimțită în fiecare zi, fie că folosim automobilul personal pentru a ne deplasa, că savurăm fructe exotice transportate de pe alte continente și menținute proaspete cu ajutorul frigiderelor sau că ne răcorim cu ajutorul aparatului de aer condiționat.

Tastatura din lemn: inedită și ecologică

Tastaturi din lemn de arțar și de nuc pentru calculatoare și tablete. Asta își propune să producă o companie specializată pentru a sparge tiparul monoton și lipsit de personalitate din domeniul IT.

„Am fost surprins să văd că majoritatea produselor din ziua de azi au la bază două materiale, în principal, plastic și aluminiu. Ambele ridică probleme ecologice și atunci când este vorba de design și de formă, probabil din cauza restricțiilor impuse de natura materialelor, toate produsele arată la fel și au un caracter foarte impersonal”, a declarat șeful companiei Orée, Julian Salanave.

Șeful companiei povestește cum la o expoziție din Londra au avut în jur de 400 de vizitatori zilnic care reacționau amuzant atunci când vedeau tastaturile din lemn - arătau cu degetul spre acestea ca la niște ciudățenii, iar atunci când apăsa sau câte o tastă și vedeau că se afișa câte un semn pe ecran, rămâneau uimiți.

Tastaturile Orée sunt wireless și se conectează la tablete, smartphones sau PC prin Bluetooth. Acestea sunt fabricate atât cu ajutorul mașinăriiilor cât și manual. Compania plănuiește să producă în viitor și alte produse IT din lemn.

Reținuți pentru furtul a 19 telefoane mobile

Bănuți de aceste furturi sunt doi tineri, dintre care un minor, originari din aceeași localitate. Aceștia au fost încătușați de către oamenii legii și sunt cercetați penal pentru furtul a mai multor telefoane mobile.

În noaptea spre 28 septembrie curent, Unitatea de gardă a Comisariatului de poliție Comrat a fost sesizată precum că într-un magazin din oraș, doi tineri necunoscuți, au spart fereastra unui magazin de specialitate de unde au sustras mai multe telefoane mobile. Grupul operativ al poliției a stabilit că au fost sustrate 7 telefoane mobile de marca „Samsung” și „Nokia” în sumă de peste 11 mii lei.

Și în noaptea spre 1 octombrie, în jurul orei 01.45, poliția din Comrat a fost sesizată că două persoane necunoscute au pătruns într-un magazin specializat în vânzarea tele-

foanelor mobile din orașul Comrat. De aici, suspecții au sustras 12 telefoane mobile de marca „Nokia” în sumă de peste 18 mii lei.

După un șir de măsuri operative de investigație, oamenii legii au identificat făptașii. Suspecții D. V. de 17 ani și T. D. de 20 ani nu se află la prima abateră de la lege.

Pe acest caz, tinerii sunt cercetați penal în baza art. 186, al. 2 Cod Penal RM. Dacă vor fi găsiți vinovați, aceștia riscă o amendă în sumă de la 6 mii la 20 mii lei sau privațiune de libertate de până la 4 ani.

Încă un suspect în cazul dublului asasinat de la Durlești

Un nou suspect în cazul dublului asasinat de la Durlești. Un bărbat de 40 de ani se află în custodia poliției fiind învinuit că i-ar fi împușcat pe cei doi tineri îndrăgostiți.

Adevarul.md scrie că bărbatul a fost încătușat inițial pentru 72 de ore, mai apoi instanța a emis pe numele său un mandat de arest pentru 30 de zile. Oamenii legii refuză să ofere detalii.

Mama suspectului a decla-

rat jurnaliștilor că fiul său a fost reținut pentru asasinarea celor doi tineri îndrăgostiți de la Durlești. „Oamenii legii au făcut mai multe percheziții în casa în care locuiesc cei doi fii ai mei. L-au luat pe cel mai mare chiar de la lucru. L-au spus că au găsit saliva lui pe hainele copiilor uciși, iar pe un cablu de la aparatul de radio ar fi depistat amprente sale”, povestește femeia.

Corneliu Bratunov, procuror-șef al Secției exercitarea urmăririi penale în cazuri excepționale a afirmat în repetate rânduri că procurorii „prelucrează” sute de presupuși suspecți. La Durlești, de exemplu, au fost reținuți mai mulți bărbați, fiind obligați să recunoască că au tras în tinerii îndrăgostiți. Unul dintre ei, ve-

cin cu alesul local care ar fi fost rănit grav cu aceeași armă cu care au fost uciși liceenii, a fost ridicat oficial pentru droguri. „M-au bătut ca pe un câine.

Îmi spuneau că voi ajunge la închisoare cu plămânii în pun-gi, dacă nu recunosc că aș avea vreo atribuție la aceste crime”.

Un membru al lumii crimi-nale reținut de poliție

Este vorba despre N.V, de 48 de ani, supranumit în lumea interlopă și „Stecianii”, care se afla în căutare din 2010. Pe parcursul a 3 ani acesta și-a schimbat de nenumărate ori locul de trai, iar la moment a încercat să-și schimbe identitatea pentru a părăsi teritoriul republicii și a pleca în Federația Rusă.

După un șir de măsuri operative de investigație, pe 4 octombrie 2012, acesta a fost reținut în locuința pe care o închiria în sectorul Botanica al capitalei. La moment, se întreprind măsuri procesuale

pentru întărirea probelor și tragerea la răspundere a acestuia conform legislației pentru fals de acte.

Potrivit cercetărilor angajaților Direcției pentru combaterea crimei organizate, suspectul, fiind anterior judecat pentru șantaj, furt, trafic de droguri și arme, se bucură de o anumită autoritate criminală.

Polițist al Secției Antidrog beat la volan

Operațiunea „Nopti albe” a continuat și în nopțile de 5-6 octombrie, în Chișinău și zona de Nord a țării. În rezultatul verificărilor au fost depistați mai mulți conducători auto în stare de ebrietate, printre care un ofițer al Secției Antidrog, un colaborator din cadrul Direcției Poliție în Transport și un caz de conducere a unității de transport sub influența substanțelor narcotice.

Potrivit serviciului de presă al Poliției Rutiere, în seara de 5 octombrie, în raioanele de Nord au fost depistați 10 conducători auto în stare de ebrietate. Printre aceștia - și un polițist, ofițer al Secției Antidrog, care a refuzat categoric să sufle în dragger. Tot în cadrul acestor verificări au fost dezumbrite geamurile la 8 automobile.

Ulterior, în seara zilei de 6 octombrie acțiunile s-au desfășurat în mun. Chișinău. În urma

verificărilor au fost depistați 8 șoferi în stare de ebrietate alcoolică și un caz de conducere a unității de transport sub influența substanțelor narcotice. Printre aceștia se numără și un colaborator din cadrul Direcției Poliție în Transport. Totodată, în cadrul acestei operațiuni polițiștii au dezumbrit geamurile portierelor din față la 31 automobile.

Reiterăm că operațiunea „Nopti Albe” are ca scop diminuarea riscurilor accidentelor rutiere la baza cărora stă factorul condițional - conducerea în stare de ebrietate.

Centrul de presă al DP MAI

Dicționar explicativ al Uniunii Europene

LIBERA CIRCULAȚIE A BUNURILOR

Principalul obiectiv al Tratatului CEE era de a elimina barierele economice dintre statele-membre, scop în care Tratatul

prevedea stabilirea unei Piețe Comune bazate pe cele 4 libertăți: libera circulație a bunurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor. Libera circulație a bunurilor (mărfurilor) dintr-un stat-membru în alt stat-membru al Uniunii Europene presupunea armonizarea sistemelor de taxe vamale și stabilirea unor reglementări comune în domeniul sănătății, protecției consumatorului și protecției mediului, la care se adaugă eliminarea tuturor obstacolelor din calea schimburilor comerciale.

LIBERA CIRCULAȚIE A CAPITALURILOR

Prin libera circulație a capitalurilor se înțelege mișcarea capitalurilor între țări ale căror monede naționale sunt diferite. Ținând cont de consecințele pe care un astfel de fenomen le

poate avea asupra balanței de plăți și a stabilității monetare a unei țări, circulația capitalurilor între state este, de obicei, supusă unor restricții. În 1988, Consiliul de Miniștri a decis că circulația între statele-membre ale Comunității Europene trebuie să fie total liberalizată până la 1 iulie 1992.

Pentru cetățeni, libera circulație a capitalurilor înseamnă capacitatea de a face mai multe operațiuni în străinătate, precum deschiderea unor conturi bancare, cumpărarea unor acțiuni la societăți străine, investiții în situațiile în care apare cel mai bun profit și cumpărarea unor proprietăți imobiliare.

Pentru companii, aceasta înseamnă, în principal, posibilitatea de a investi, în a deține alte companii europene și a avea un rol activ în gestionarea lor.

LIBERA CIRCULAȚIE A PERSOANELOR

Prin Tratatul de la Roma (Tratatul de instituire a CEE) era garantată doar libera circulație a persoanelor active și a membrilor familiilor acestora.

Domeniile legate de libera circulație a persoanelor au fost incluse, prin Tratatul de la Maastricht, în titlul VI al Tratatului UE, Justiție și afaceri interne. Prin Tratatul de la Amsterdam, ele au fost transferate în titlul

IV al Tratatului de instituire a Comunității Europene.

Aceste domenii de acțiune comunitară sunt legate de punerea în aplicare treptată a unui spațiu de libertate, securitate și justiție și acoperă următoarele aspecte: libera circulație a persoanelor; controalele la frontierele externe; azilul, imigrarea și protecția drepturilor cetățenilor statelor terțe și cooperarea judiciară în materie civilă.

Tratatul de la Amsterdam, intrat în vigoare în 1999, a prevăzut o perioadă de tranziție de cinci ani pentru comunitarizarea acestor domenii. Astfel, începând din 2004, Comisia Europeană deține dreptul unic de inițiativă legislativă, iar actele sunt adoptate prin procedura de codecizie. Face excepție un singur domeniu, cel al aspectelor din cooperarea judiciară în materie civilă legate de dreptul familiei, în care Consiliul Uniunii Europene decide în unanimitate, după consultarea Parlamentului European.

Tratatul de la Lisabona prevede crearea unor politici comune în domeniile controalelor la frontiere, vizelor, azilului și imigrării.

LIBERA CIRCULAȚIE A SERVICIILOR

Dreptul de a presta liber servicii oriunde în spațiul co-

munitar este o consecință a realizării pieței interne. El le permite cetățenilor Uniunii Europene să presteze servicii dincolo de frontierele țării lor, fără nici o restricție bazată pe naționalitate.

Conform Tratatului de la Roma, sunt considerate servicii prestațiile furnizate în mod obișnuit în schimbul unei remunerații, în măsura în care nu sunt reglementate de dispozițiile referitoare la libera circulație a mărfurilor, a capitalurilor și a persoanelor.

Serviciile cuprind în special: activități cu caracter industrial, comercial, activități meșteșugărești, activități prestate în cadrul profesiilor liberale.

LIBERALISM

Liberalismul reprezintă un curent ideologic și social-politic care promovează inițiativa privată și se opune comunismului și dirijismului. Liberalismul este partizanul libertăților individuale în stat, al liberei inițiative și al libertăților economice.

LIBERALIZARE

Liberalizarea se referă la procesul de înlăturare a barierelor din diferite domenii. A fost elementul central în formarea Pieței Unice Europene și însoțește desăvârșirea ei.

Abonarea 2013

Continuă abonarea pentru anul 2013 la revista științifico-metodică trimestrială **"ADMINISTRAREA PUBLICĂ"** și la ziarul **"FUNCȚIONARUL PUBLIC"**, publicații ale Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

Revista **"Administrarea Publică"** apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 41 lei 30 bani; 6 luni - 82 lei 60 bani.

Ziarul **"Funcționarul Public"** apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Mihai MANEA - secretar responsabil

Ion AXENTI - redactor

Sergiu PÎSLARU - redactor, designer

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 15.10.2012

E-mail: sep@aap.gov.md

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

"Funcționarul Public" - supliment la revista "Administrarea Publică" -
publicație a Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova